

מבחן האפון

היה היה מלך שהיה לו בן יחיד, שרצה מאוד להתחתן וביקש מאביו שישגיג לו אשה. "משאלתך תתמלא, בני," אמר המלך, "אך לא יאה אלא שתיקח לך נסיכה לאשה, והנה דווקא בקרבת מקום אין נסיכות, לפיכך אודיע ברבים ואולי תבוא לכאן אחת ממרחקים." לפיכך יצא כתב הודעה פומבי וזמן לא רב חלף ונסיכות רבות התייצבו. כמעט כל יום באה אחת אך כשנשאלה על לידתה ומוצאה, הסתבר שאף אחת מהן לא הייתה נסיכה, והן נאלצו לחזור כלעומת שבאו. "אם זה ימשך כך," אמר הנסיך, "לא תהיה לי בסוף אשה כלל." – "הירגע, בני," אמרה המלכה, "קודם שתגמור בדעתך, תמצא לך אחת; לעתים קרובות עומד המזל לפני הדלת ויש רק לפתוח אותה."

ואכן כפי שאמרה המלכה, כך אירע. זמן קצר לאחר מכן, בערב סוער כשהגשם והרוח הצליפו בחלון, נשמעו דפיקות עזות בשער הארמון המלכותי. המשרתים פתחו ונערה יפהפייה נכנסה וביקשה שיציגו אותה מיד בפני המלך. המלך השתומם על הביקור בשעה כה מאוחרת, ושאל אותה מהיכן היא, מי היא ומה מבוקשה. "אני באה ממרחק רב," ענתה, "ואני בתו של מלך אדיר. כשהגיעה הודעתכם עם תמונת בנך לממלכת אבי, חשתי אהבה עזה אליו, ויצאתי מיד לדרך בכוונה להיות לאשתו." – "זה נראה לי קצת מפוקפק," אמר המלך, "וגם אינך נראית לי כלל כמו נסיכה. ממתי יוצאת לה נסיכה לדרך בלי כל מלוויה ובבגדים גרועים כל כך?" – "הפמליה הייתה רק מעכבת אותי," השיבה, "צבע בגדי דהה בשמש, והגשם שטף אותה לגמרי, אם אינך מאמין לי שאני נסיכה, שלח שליח לאבי." – "זה כבר מרחיק לכת," אמר המלך, "שליח אינו יכול לנסוע מהר כמוך. אנשים זקוקים לזמן ויעברו שנים עד שיחזרו. אם אין לך דרך אחרת להוכיח שאת נסיכה, לא יפרח כאן מזלך, וככל שתקדימי לצאת לדרך הביתה כן ייטב לך." – "הנח לה להישאר," אמרה המלכה, "אני אעמיד אותה במבחן ועד מהרה אדע אם אכן נסיכה היא."

המלכה בכבודה ובעצמה עלתה למגדל וציוותה להכין מיטה בחדר מפואר. כשהביאו את המזון, שמה עליו שלושה אפונים, אחד למעלה, אחד באמצע ואחד למטה, ואחר כך פרשו עוד שישה מזרנים רכים מעליו, סדינים ושמיכת פוך. כשהכול היה מוכן, הוליכה את הנערה לחדר השינה למעלה. "בוודאי עייפה את מן הדרך הארוכה, ילדתי," אמרה, "נומי לך כראוי, מחר נמשיך לדבר."

אך האיר היום, וכבר עלתה המלכה למעלה אל החדר במגדל. היא חשבה שתמצא את הנערה שקועה עדיין בשינה עמוקה, אבל היא הייתה ערה. "איך ישנת, בתי הקטנה?" שאלה. "זוועה," ענתה הנסיכה. "לא עצמתי עין כל הלילה." – "מדוע, ילדתי, המיטה לא הייתה טובה?" – "במיטה כזאת לא שכבתי כל חיי, קשה מכף רגל ועד ראש; כאילו שכבתי על אפונים." – "אני רואה היטב," אמרה המלכה, "שאת נסיכה אמיתית. אשלח לך בגדי מלכות, פנינים ואבני חן; התקשטי ככלה. עוד היום נחגוג את החתונה."

האחים גרים: מעשיות, האוסף השלם, מגרמנית שמעון לוי, ספרית פועלים 1994, עמ' 577-578

שאלות הבנה [איתור מידע - 1, 2; פרשנות והיסק - 3, 4, 5; הערכה וביקורת - 6]

1. מהי הדרך שבחר בה המלך כדי למצוא לבנו אישה נסיכה?
2. מה הביא את המלכה למסקנה שהנערה היא אכן נסיכה אמיתית?
3. הטקסט הוא -
סיפור עם / סיפור היסטורי / אגדת חז"ל / משל.
בחרו את התשובה הנכונה ובססו את קביעתכם.
4. קבעו את ההשלמה המתאימה בכל אחד מן המשפטים שבסעיפים א, ב, ג:
א. בן המלך מתגלה כ -
הרפתקן / עצמאי / תלתי / מקורי.
ב. התכונה המהותית ביותר לנסיכה, והמאפיינת אותה על פי הטקסט, היא:
חריצות / תבונה / כוח פיזי / עדינות.
ג. דמויות הנשים (המלכה והנסיכה) מצטיירות בטקסט כ -
כנועות / יוזמות / הססניות / טובות לב.
5. איזו מן המסקנות להלן אינה משתמעת מן הטקסט?
 - יוזמה אישית ותושייה מביאות להישגים ולהצלחה.
 - בחירת בת זוג לנישואים (או בן זוג) היא מהלך מורכב.
 - צעירים חייבים תמיד לציית למבוגרים.
 - מבחנים חושפים את טיבו של האדם.
6. "לעתים קרובות עומד המזל לפני הדלת ויש רק לפתוח אותה" (דברי המלכה בסוף הפסקה הראשונה).
האם לדעתכם המשפט מביע את המסר העיקרי של הטקסט? נמקו.

הבעה ואוצר מילים

7. לעמוד במבחן
בחיי היום-יום אנחנו נתקלים במצבים שמעמידים אותנו במבחן אישי או חברתי. תארו מצב שבו ניצבתם בפני מבחן כזה: כתבו על הרגשות, על ההתלבטויות, על דרך ההתמודדות עם המצב. העריכו - במבט לאחור - את דרך ההתמודדות שלכם ואת תוצאותיה.
8. הטקסט כתוב בדרך כלל בלשון גבוהה אך משובצים בו מילים וביטויים מלשון הדיבור. הביאו דוגמאות לביטויים ולמילים הן מן הלשון הגבוהה הן מלשון הדיבור. הציעו ניסוח חלופי לכל דוגמה מן המשלב האחר.
למשל: "משאלתך תתמלא" (לשון גבוהה). חלופה בלשון הדיבור: נשתדל לעזור לך / יהיה בסדר.